

Wstęp

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie zagadnień wiążących się ze stanowiskiem prawnym syndyka jako strony w strukturze statycznej i dynamicznej procesu dotyczącego masy upadłości.

Dla precyzyjnego ustalenia przedmiotu badań niezbędne jest uprzednie wyjaśnienie sposobu rozumienia w pracy pojęć stanowiska prawnego syndyka oraz procesu dotyczącego masy upadłości. Co się tyczy pierwszego pojęcia, zaprezentowano je w aspekcie dualizmu stanowiska prawnego syndyka, rozróżniając status prawny syndyka i status prawny podmiotu wyznaczonego na syndyka, oraz podjęto próbę wyjaśnienia, w jaki sposób tak rozumiane stanowisko prawne oddziałuje na udział syndyka w strukturze statycznej oraz dynamicznej procesu dotyczącego masy upadłości. Odnośnie do drugiego pojęcia, w pracy przyjęto, że proces dotyczący masy upadłości jest skutkiem rzeczywistego zbiegu norm prawnych (dwóch kolidujących cywilnych postępowań sądowych odnoszących się do masy upadłości), do którego mają zastosowanie nieco odmienne regulacje prawne w porównaniu z procesem niedotyczącym masy upadłości.

Po scharakteryzowaniu stanowiska prawnego syndyka jako przedmiotu badań, z punktu widzenia jego udziału w procesie dotyczącym masy upadłości, podjęto próbę określenia pozycji prawnej syndyka jako strony w takim procesie. W związku z tym niezbędne było wyjaśnienie kluczowych kwestii odnoszących się do syndyka jako strony procesu według Kodeksu postępowania cywilnego oraz Prawa upadłościowego i naprawczego, z uwzględnieniem pozycji prawnej syndyka jako strony będącej zarządcą cudzego majątku. Dla tej analizy znaczenie mają również przymioty strony, które poddano badaniu w kontekście dualizmu stanowiska prawnego syndyka, przyjmując, że zdolność sądowa oraz zdolność procesowa wiążą się ze statusem prawnym podmiotu wyznaczonego na syndyka, zaś legitymacja procesowa – ze statusem prawnym syndyka. Przedstawiono także, ze względu na znaczenie dla praktyki stosowania prawa, zagadnienia odnoszące się do oznaczania syndyka jako strony w pisemnych czynnościach procesowych oraz jego podpisu, a także kwestie nawiązujące do skutków prawnych ogłoszenia upadłości likwidacyjnej dla pełnomocnictw procesowych oraz prokury, udzielonych przez upadłego w procesie dotyczącym masy upadłości z udziałem syndyka oraz dopuszczalności ustanowienia pełnomocnika procesowego i prokury przez syndyka zajmującego pozycję prawną strony w takim procesie.

Po omówieniu kwestii, które zasadniczo wiążą się ze strukturą statyczną procesu dotyczącego masy upadłości, niezbędne jest również przedstawienie udziału syndyka w jego strukturze dynamicznej, z punktu widzenia odmiennych regulacji prawnych tego procesu w porównaniu z procesem niedotyczącym masy upadłości. Z tego względu omówione zostały zagadnienia wiążące się ze wstąpieniem syndyka do procesów dotyczących masy upadłości wszczętych przez dłużnika lub przeciwko niemu przed ogłoszeniem upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika oraz z dopuszczalnością prowadzenia przez syn-

dyka lub przeciwko niemu procesów dotyczących masy upadłości, wszczętych przez upadłego lub przeciwko niemu po ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego. Z tego też powodu poruszono w pracy problematykę odrębności w zakresie wszczęcia, przebiegu i zakończenia procesu dotyczącego masy upadłości z udziałem syndyka oraz szczególnych rodzajów procesów dotyczących masy upadłości z jego udziałem.

W zamiarze doprecyzowania stanowiska prawnego syndyka w procesie dotyczącym masy upadłości przedstawiono je w porównaniu ze stanowiskami prawnymi innych podmiotów postępowania cywilnego w procesie.

Przeprowadzone rozważania kończy krótkie podsumowanie, w którym podjęto próbę sformułowania kilku wniosków *de lege ferenda*.

Przedmiot badań w niniejszej pracy wpłynął na dobór badawczych metod prawnych¹. Złożoność zagadnień wiążących się ze stanowiskiem prawnym syndyka w procesie dotyczącym masy upadłości nakazuje uwzględnienie pluralizmu metod badawczych. Dlatego w pracy posłużono się kilkoma metodami prawniczymi właściwymi ze względu na przedmiot analizy, co zwiększyło możliwość bardziej kompleksowego i pełnego przedstawienia podjętego tematu.

Zasadniczą metodą badawczą przyjętą w rozprawie jest metoda analizy dogmatycznej, w której uwzględniono logikę, argumentację, analizę i hermeneutykę². Metodę tę uzupełniono podejściem historycznym w prawoznawstwie, gdyż prawo stanowi część kultury społecznej (prawo jako zjawisko społeczne jest tworem historii) i wielu instytucji nie da się wyjaśnić bez poznania ich historycznej genealogii³. Dopelnieniem podejścia historycznego w prawoznawstwie jest metoda prawonoporównawcza⁴, która ma jednak w pracy znaczenie uboczne. Jako zasadniczy przedmiot badań komparatystycznych wybrano prawo niemieckie. Stanowi ono szczególnie przydatny materiał badawczy z punktu widzenia celu niniejszej pracy, gdyż historycznie prawo niemieckie obowiązywało w byłych dzielnicach pruskich, jego dorobek stanowił punkt wyjścia i podstawę wielu teoretycznych rozpraw polskich przedstawicieli nauki postępowania cywilnego i upadłościowego, zaś prawo polskie pozostawało i nadal pozostaje pod znacznym wpływem prawa niemieckiego.

¹ J. Stelmach, B. Bożek (Metody prawnicze, Kraków 2004, s. 34) zauważyli, że termin „metody prawnicze” może być postrzegany w trojaki sposób, a mianowicie jako metody: praktyczne (stosowane przez praktyków w interpretacji obowiązującego prawa), dogmatycznoprawne (stosowane w rozważaniach nad poszczególnymi instytucjami prawnymi), teoretyczne (stosowane w teorii prawa i filozofii). W niniejszym opracowaniu pojęcie metody prawniczej użyto w rozumieniu dogmatycznoprawnym.

² Zob. J. Stelmach, B. Brożek, Metody prawnicze, s. 37.

³ Według J. Bardacha (*Themis a Klio, czyli o potrzebie podejścia historycznego w prawoznawstwie*, [w:] Zagadnienia metodologiczne prawoznawstwa, pod red. J. Wróblewskiego, Wrocław 1982, s. 24, 26) podejście historyczne w prawoznawstwie implikuje szerszy aspekt badawczy aniżeli metoda historyczna, gdyż zakłada widzenie całościowe, które może zostać osiągnięte przez zastosowanie różnych metod badawczych, a nie wyłącznie zabiegi, jakie mogą zostać podjęte przy pomocy technik badawczych (*ibidem*, s. 23).

⁴ Zob. szerzej S. Rozmaryn, Z teorii badań i prac prawno-porównawczych, PiP 1966, Nr 2, s. 398; L. Lubiński, Przedmiot komparatystyki prawa procesowego, [w:] Proces cywilny. Nauka – Kodyfikacja – Praktyka. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Feliksowi Zedlerowi, pod red. P. Grzegorzka, K. Knoppka, M. Walasika, Warszawa 2012, s. 1069 i n.

Z powodu zróżnicowanej struktury pracy, podstawową jednostką systematyzacyjną jest paragraf. Numeracja paragrafów wzrasta niezależnie od układu rozdziałów, dlatego w odesłaniach będą wskazane numery paragrafów bez oznaczania numeru rozdziałów, co ułatwi poruszanie się w tekście.

W pracy uwzględniono stan prawny obowiązujący na dzień 31.3.2013 r.

Monografia stanowi poprawioną wersję rozprawy doktorskiej obronionej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego w grudniu 2012 r.

Pragnę w tym miejscu serdecznie podziękować Promotorowi pracy – Panu prof. nadzw. dr. hab. *Sławomirowi Cieślakowi* za życzliwą opiekę i pomoc, której udzielił mi w toku przygotowania rozprawy, a ponadto za wsparcie merytoryczne, wnikliwe uwagi i wskazówki, które pozwoliły na właściwe ukształtowanie rozprawy.

Na ostateczny kształt monografii w istotny sposób wpłynęły cenne i wszechstronne uwagi Recenzentów – prof. nadzw. dr. hab. *Andrzeja Jakubeckiego* oraz prof. nadzw. dr. hab. *Józefa Jagiły*, którym składam serdeczne wyrazy podziękowania.

Słowa szczególnego podziękowania kieruję do Pana Profesora zw. dr. hab. *Janusza Jankowskiego* – Kierownika Katedry Postępowania Cywilnego i Uniwersytetu Łódzkiego – za wieloletnią opiekę naukową, okazaną pomoc i inspirację intelektualną do dalszej pracy naukowej.

Warszawa, czerwiec 2013 r.

dr *Przemysław Feliga*